

Hella de Jonge - Dichter bij hun ziel

Tentoonstellingsteksten Verzetsmuseum Amsterdam

[0-tekst (introductie)]

Hella de Jonge – dichtster bij hun ziel

De jeugd van Hella de Jonge (1949) staat in het teken van creativiteit. Ze danst, speelt viool en volgt een kunstopleiding aan de Gerrit Rietveld Academie. Nadat ze van medestudenten vernietigend commentaar krijgt op een van haar eerste schilderijen, kiest ze voor de richtingen edelsmeden en mode. Na haar opleiding begint ze als beeldhouwster. Vanaf 1980 maakt ze ook decor en kostuums voor de solovoorstellingen van haar grote liefde, cabaretier Freek de Jonge.

In 2020, tijdens corona, gaat Hella alsnog schilderen. Het wordt een zoektocht naar haar familiegeschiedenis. Door het schilderen leert Hella de familie kennen die ze nooit ontmoet heeft. Haar Joodse ouders overleven de Tweede Wereldoorlog door onder te duiken, terwijl bijna hun volledige familie wordt vermoord. Daar wordt thuis niet over gepraat. De sfeer in het gezin is kil en haar ouders zijn streng. De kleine Hella heeft de drang om te leven, te dansen, onvoorzichtig te doen. Het botst. Het contact met haar ouders blijft hun hele leven moeizaam.

Wanneer de oorlog ook in de huidige tijd dichterbij komt, inspireren beelden uit het nieuws Hella's werk.

“Ik voel me machteloos. Ik denk aan al die onschuldige oorlogsslachtoffers en hun families. Wat moet er van al deze beschadigde mensen worden? Hoe gaan zij hun kinderen opvoeden?”

Hella verbeeldt in haar schilderijen het verlies van zekerheid en onschuld, om uitdrukking te geven aan de pijn die ze voelt bij het zien van onrecht en geweld.

Zelfportret II, 2022
olieverf op canvas

De kade, 2023
acryl op canvas

Los van de wereld, 2025
olieverf op canvas, spitzen
Hella de Jonge

“Toen ik zes jaar oud was, ging ik op ballet. Als ik danste kwam ik los van de wereld, los van het gezinsleven. De onuitgesproken pijn van mijn ouders was er altijd, maar begreep ik niet. Hun oorlogstrauma zit ook in mij. Toen ik 71 jaar was ben ik gaan schilderen. Via mijn schilderijen maak ik verbinding met de familie die ik nooit heb gekend, de pijn van mijn ouders en met mezelf als klein meisje. Dit schilderij baseerde ik op een foto van mezelf, in 1956 gemaakt door fotograaf en verzetsman Henk Jonker. In de huidige tijd vol oorlog, lijkt dansen zonder zorgen buiten bereik.”

[Zaaltekst]

Verloren familie

Een portret van Hella's oma, Carolina Croiset-Miller (Lientje), hangt prominent in de woonkamer van haar ouderlijk huis. Donkere ogen in een streng gezicht. Zestig jaar later bedenkt Hella dat ze die boze blik wil omtoveren en schildert ze haar oma op haar eigen manier. Het wordt het startpunt van een reeks portretten van haar familie.

De ouders van Hella, Eva Croiset en Eli Asser, werken tijdens de oorlog in de Joodse psychiatrische inrichting *Het Apeldoornsche Bosch*. Daar zou het veilig zijn voor Joden. Omdat Lientje voor de oorlog Duits-Joodse vluchtelingen opvangt, kent Eva de gruwelijke verhalen over de behandeling van de Joden door de nazi's. Als in 1943 een hoge nazi *Het Apeldoornsche Bosch* bezoekt, snapt ze wat er gaat gebeuren. Eli vertelt daarover later aan zijn dochter: “Wij zijn aan de

achterkant weggevlucht, over de sloot gesprongen en de weilanden in gerend.” Diezelfde nacht worden patiënten en personeel weggevoerd naar Auschwitz.

Eva en Eli overleven de oorlog. Van hun families overleeft alleen Rosette Miller (Ro): de jongere zus van Lientje. Ro bewaart veel archiefmateriaal over de familie: brieven, persoonsbewijzen, foto's, bewijs van leven. Het is de inspiratiebron van veel van de schilderijen waarmee Hella haar verloren familie terugbrengt in haar leven.

Vervlochten generaties I, 2021

acryl op canvas

Carolina Croiset-Miller (grootmoeder)

“Mijn oma Lientje werd in 1925 weduwe, op haar 24ste. Tijdens de oorlog dook ze onder bij Jan Mulder, de schilder van het portret dat bij ons in de kamer hing. Ze werd verraden en in Auschwitz vermoord. Ik voel tijdens het schilderen hoe tragisch het is dat Lientje haar kleinkinderen nooit heeft kunnen vasthouden. In het schilderij geef ik haar een kleinkind in handen.”

Rebecca Asser, 2021

acryl op canvas

Op weg naar gezin Asser, 2021

acryl op canvas

Isaac Asser (grootvader), Rebecca Asser (tante),
Anne Asser-van West (grootmoeder)

“Van de familie van mijn vader, heb ik alleen een schoolfoto van zijn zusje Rebecca en een pasfoto van zijn moeder. Rebecca heeft een grote strik op haar hoofd, een gouden kettinkje, een armbandje en zelfs een horloge om, terwijl ze arm waren. Ik zie voor me hoe ze trots, netjes voor de foto, naar school liep. Pas op mijn 64ste hoorde ik dat mijn opa Isaac marskramer was. Hij ging het land rond om spullen te verkopen. Ik breng het gezin weer samen op het doek. Isaac loopt verloren rond, op zoek naar zijn vrouw en kind. Hoe had mijn vader,

als hij nog had geleefd, op dit schilderij gereageerd?
Zou hij dan wel zijn gaan praten?”

De Millers, 2023

acryl op canvas

**Rosette Miller (oudtante), David Miller (oudoom),
Carolina Croiset-Miller (grootmoeder), Eva Asser-
Croiset (moeder), Eva Miller-Cohensius
(overgrootmoeder), Abraham Miller
(overgrootvader)**

“Dit zijn de Millers, de familie van mijn moeder.
Mijn oma Lientje, haar zus Ro en broer David zitten
in de tuin van hun ouderlijk huis. Mijn moeder, Eva,
staat op de stoep in de deuropening met haar oma
en opa. Lientje, met het hoedje, kreeg tijdens het
schilderen voor mij plotseling een ander gezicht:
heeft ze Eva niet verwaarloosd? Ze zorgde sinds de
dood van haar man doordeweeks niet voor haar.
Daarom staan opa en oma Miller achter hun
kleindochter. Ro en Eva overleven de oorlog. Van
de anderen bleven alleen verhalen over.”

Tante Ro met geheim, 2023

acryl op canvas

Rosette Miller (oudtante)

“In 2010 kreeg ik een verhuisdoos in handen, die mijn vader in paniek weg wilde gooien. Het was het archief van mijn oudtante Ro. Tijdens de oorlog dook ze onder en overleefde als enige familielid van mijn ouders de oorlog. Na de oorlog hielp ze mijn ouders financieel, zodat ze hun leven samen konden starten. Toen ik klein was woonde ze bij ons in huis. Ik was dol op haar. Ro liet ons vaak een klein koffertje zien met daarin een gele Davidsster en persoonsbewijzen. Dat stond altijd in de kamer.”

Simultane Duettisten II, 2025

olieverf en acryl op canvas, kopie van

handgeschreven afscheidsbrief

Abraham Miller (grootvader) met partner

Simultane Duettisten III, 2024

olieverf en acryl op canvas, spitzen

Abraham Miller (grootvader) met partner

“Mijn overgrootvader, Abraham Miller, was onderdeel van een komisch theaterduo: Carel en Carels. In de familiearchieven vond ik zijn foto's. Het raakt me dat hij optrad, zoals ik geluk vond in dansen. Door balletschoenen naast de zijne te plaatsen, maak ik contact en laat ik zien dat wat hij deed aan mij is overgedragen. Ik ontdekte ook een hartverscheurende afscheidsbrief van Abraham en zijn vrouw Eva aan hun kinderen: “Leef met Gods zegen (...) Als jullie ons niet meer zien later dan denk aan ons met jullie kinderliefde.”

Lientje en Hijman Croiset, 2024

acryl op canvas

Carolina Croiset-Miller (grootmoeder), Hijman Croiset (grootvader)

“Hijman Croiset, mijn opa, was een beroemd acteur. Hij werd door Lientjes familie gedwongen om met haar te trouwen toen bleek dat ze zwanger was. Hijman overleed niet lang daarna aan angina pectoris, de hartaandoening die ik ook heb. Zit deze acteur ook in mijn genen? Terwijl ik aan het portret werk, teken ik als vanzelf grafstenen naast hun voeten. Ze lopen op het lindelaantje van de familiebegraafplaats in ons dorp, waar onze kleindochter Maggie begraven ligt. Zij overleed aan een aangeboren hartaandoening.”

Verzoening, 2026

olieverf op canvas

**Rosette Miller (oudtante), Carolina Croiset-Miller
(grootmoeder)**

“In dit schilderij heb ik mijn oma en haar zus herenigd. Lientje, hier zwanger van mijn moeder, verkeerde in kringen die de nazi's tegenwerkten, vóór en tijdens de oorlog. Ro werkte voor de Joodse Raad, die opdrachten van de nazi's uitvoerde. Lientje had daar moeite mee. Van mijn vader hoorde ik hoeveel ruzie de zussen hadden, maar ik weet ook hoe sterk een familieband kan zijn. Je kunt elkaar niet helemaal loslaten, je deelt een verleden en snapt elkaar. Na de oorlog kon deze relatie niet meer opgebouwd worden, alleen Ro overleefde de oorlog. In het schilderij breng ik ze weer bij elkaar.”

[Zaaltekst]

Vervlochten generaties

In Hella's familie verhalen van voor, tijdens, en na de Tweede Wereldoorlog, komen dezelfde thema's telkens weer terug. Zo zijn er in de familie opvallend veel kunstenaars. Hella's talent om kostuums te maken komt van haar moeder en

grootmoeder. Textiel en handwerk komt ook terug in Hella's beeldende werk. Ook het verlies van kinderen en het hebben van een zwak hart komen in meerdere generaties voor.

In 1974 verliezen Hella en Freek hun drie maanden oude zoontje Jork. Hella's moeder reageert kil op dit verlies. Het dagboek van Etty Hillesum helpt Hella bij het verwerken van haar verdriet. De Joodse Etty beschrijft tijdens de Tweede Wereldoorlog haar leven. Ze is mild, ondanks de vervolging van Joden en alle onrecht en haat die de oorlog meebrengt. Etty wordt vermoord in Auschwitz.

Hella's zevenjarige kleindochter Maggie sterft aan een aangeboren hartafwijking. Het verlies van Jork en Maggie komt terug in de schilderijen. Bijvoorbeeld in de symboliek van een kinderwagen. In Hella's schilderijen lopen heden en verleden door elkaar.

Vijf generaties I, 2022

acryl op canvas

Carolina Croiset-Miller (grootmoeder), Eva Croiset-Asser (moeder), Hella de Jonge-Asser

“Hier staat oma Lientje, met mijn moeder op de arm. Ik sta achter haar rok, schuilend achter een oma die ik niet ken. De kinderwagen en de pop staan voor de volgende generaties. Op de achtergrond doemt Auschwitz op. De dappere, kleine, tanige vrouw staat daar in een zelfgemaakte jurk. Dat kan ik zien aan de stiksels en knoopjes op de foto die ik van haar vond. Mijn moeder leerde het naaien blijkbaar van haar. Eigenlijk had ik het dus van mijn oma. Zou het mijn moeder veel pijn hebben gedaan, toen ze mij de kneepjes van het vak leerde? Dacht ze aan haar moeder?”

Hella Simonis, 2021

acryl op canvas

“Mijn vader kende Hella Simonis van het Barlaeus Gymnasium in Amsterdam. In 1942 ging ze werken als kinderverzorgster in de crèche waar Joodse kinderen opgevangen werden voordat ze uit Amsterdam werden weggevoerd. Mijn vader vroeg haar ook te komen werken in de psychiatrische inrichting ‘Het Apeldoornsche Bosch’. Daar zouden Joden veilig zijn. Maar Hella wilde voor de kinderen blijven zorgen. Ik heb geen foto van haar, maar voor

mij is zij deze vrouw. Ik baseerde dit schilderij op een foto gemaakt in de crèche. In 1943 is Hella samen met de kinderen naar Westerbork gedeporteerd. Kort daarop zijn ze in Sobibor allemaal vergast. In de ogen mijn vader was ze een heldin. En naar haar werd ik vernoemd.”

Vader met alter ego, 2023

acryl op canvas

Eli Asser (vader)

“Na de gesprekken die we voerden voor de documentaire ‘Verlies niet de moed’, kon ik mijn vaders razernijen beter begrijpen. Dat hij “ruim je kots zelf op” krijste, toen ik als veertienjarige de plavuizen onder gespuugd had, omdat ik de spanning aan de eettafel niet meer kon verdragen. In dit schilderij zijn beide gezichten van mijn vader te zien. De getraumatiseerde vader, en de grappige, succesvolle schrijver. Op de achtergrond is de oorlog altijd aanwezig.”

Moeder en overgrootmoeder, 2022

acryl op canvas

Eva Asser-Croiset (moeder), Eva Miller-Cohensius (overgrootmoeder)

“Steeds zie ik mijn moeder treurend voor het donkere portret van haar moeder staan. Toen ik deze eenzaamheid snapte, maakte ik een schilderij met haar als klein meisje. Op de achtergrond staat haar oma, bij wie ze als een pop gedropt werd door haar moeder. Een pop werd voor mij het symbool van onschuld. Het oorlogsverleden voelde in ons gezin nooit ver weg, dat beïnvloedde ook mijn leven.”

Eva in zee, 2023

acryl op canvas

Eva Asser-Croiset (moeder)

“Mijn moeder staat hier voor een brandende stad — een beeld dat verwijst naar de verwoeste steden in Oekraïne. Zo raakt het verleden voor mij aan het nu: de oorlog is opnieuw dichtbij.”

Maggie on top of the world III, 2021

acryl op canvas

Jork I, 2021

acryl en olieverf op canvas

“Deze Maria werd geïnspireerd door een kerstkaartje dat ik kreeg. Tijdens het schilderen voelde ik dat het onze zoon Jork was, in de armen van Maria. Boven hen zweven zielen die tijdens de Tweede Wereldoorlog geen rustplek hebben gekregen. In het schilderij mogen ze er zijn. Op haar zevende stierf onze kleindochter Maggie aan de gevolgen van een aangeboren hartafwijking. Het is heftig dat onze dochter Roos ook door intens verdriet van verlies heen moet. In dit schilderij probeerde ik Maggie’s dromerige blik te vangen. Ze was zo wijs, ze leerde me hoe ik oma kon zijn. De oma die ik nooit had.”

[brief aan Etty]

Wat betekent Etty Hillesum voor mij

In 1974, ik was toen 24 jaar, bleek tijdens de reis naar Texel ons zoontje van drie maanden in de kinderwagen te zijn overleden. Volkomen onverwacht. Totale ontreddering. Ik wilde en moest naar mijn moeder. Troost zoeken, me tegen haar aandrukken. Toen ik voor haar stond kon zij alleen maar uitbrengen: één baby staat niet in vergelijking met al die honderden mensen die wij door de oorlog verloren hebben. Het was een genadeklap. Ik was verlamd. Het mooiste in mijn leven was mij afgenomen. Mijn moeder had me in de steek gelaten.

Ik raakte stuurloos. Tot ik zeven jaar later het dagboek *Het Verstoorde* leven van Etty Hillesum las. Er ontvouwde zich voor mij een nieuwe werkelijkheid. Ze beschreef hoe haar geliefde, haar Spier, haar inspireerde en kanten van het leven liet zien die ze niet kende. Ik voelde me gesteund, want ook ik had zo'n fenomeen naast me. Mijn man, mijn bezielde vriend, mijn geliefde. Alleen zaten Freek en ik op dat moment gevangen in onze eigen wereld. Ik, een meisje uit een Joods gezin waarvan beide ouders dankzij onderduiken de oorlog overleefd hadden terwijl de rest van hun familie in concentratiekampen vermoord was en na de oorlog bleven doorvechten tegen het weggijken en het onbegrip van de buitenwereld. Zo kortzichtig dat zelfs ik, hun eigen dochter, een bedreiging voor hen vormde. Freek, hij kwam uit een protestants-christelijk gezin waarin vertrouwen en liefde werd gepredikt. Hij ging op dat moment helemaal op in

zijn carrière waardoor na drie maanden de baby nog niet helemaal zijn kind was geworden. Jork, zo heette ons mannetje, voelde na negen maanden in mijn buik en pas drie maanden op de wereld nog steeds een deel van mijn lijf.

Al lezend in het boek ervoer ik verwantschap. Ik zag Etty voor me, zittend op een kleedje, mediterend in de hel van het concentratiekamp. Zij kon zich afsluiten van alle ellende door bij haar eigen zuivere ziel te blijven. Na haar werk gelezen te hebben, zij was toen al 38 jaar niet meer op aarde, vermoord in Auschwitz, kon ik alleen maar tegen mezelf zeggen: 'Wat heb ik te klagen? Ik leef, ik heb een prachtige dochter van twee, een geweldige man en word niet met de dood bedreigd!' Voor mij kwam zij toen tot leven. Haar innerlijke kracht gaf mij moed. Ik ontdekte dat er geen seconde verspild mocht worden, het roer moest om: ik moest er voor mijn dochter zijn!

Etty leerde me liefde te zoeken, te vinden en te delen. Er ontstond vertrouwen in het zijn. Zij zat naast me als ik op mijn kleedje in kleermakerszit zat, armen in de lucht, handpalmen tegen elkaar wijzend naar een God die niet te benoemen was. En ondertussen leek ze me in te fluisteren: zo moet het, je kunt het, geef het door. En dat heb ik gedaan. De dag nadat mijn moeder begraven was in 2002, heb ik alles in een schrift opgeschreven. Ooit had ik met de uitgever van haar dagboeken afgesproken dat als ik mijn verhaal genoteerd had, het hem als eerste zou laten lezen, vanuit het idee dat als ik drie mensen zou kunnen inspireren mijn missie geslaagd

was. Het is gelukt. In 2006 verscheen Los van de Wereld.

Mede dankzij haar inzichten.

Haar inspiratie blijft vandaag de dag nog hard nodig, want we hebben helaas weinig geleerd van het verleden. De Vrede wordt nog dagelijks op gruwelijke wijze verstoord.

Kinderen uit Gaza, de Oekraïne, Soedan of in welk oorlogsgebied worden vermoord of opgejaagd. Hoe kunnen ze met wat ze gezien en meegemaakt hebben later hun kinderen nog opvoeden?

Hoe kunnen wij die kinderen in de toekomst nog troost bieden? De weg naar liefde wijzen?

Ik hoop dat ik nog lang mag blijven schilderen en het blijven delen. Dankbaar door haar inzichten.

De schreeuw, 2026

acryl op canvas, koord en pop

“In dit werk heb ik het gevoel van een schreeuw willen uitdrukken. Maar ook een vraag: mag ik er zijn? Door oorlogen groeien generaties kinderen op die de gevolgen moeten dragen. Het kind, de pop, is onschuldig. Kinderen mogen er in een oorlog niet zijn. En daarna moeten zij zich losvechten van de trauma's die hen en hun ouders en henzelf hebben gevormd. Ik heb er zelf alles aan gedaan om mijn

trauma's niet door te geven aan mijn kinderen, zodat zij gelukkige mensen konden worden."

Luisterend oor, 1994

brons

Wedergeboorte, 1994

brons

"Toen ik mijn carrière begon als beeldhouwer, maakte ik veel beelden waarmee ik uitdrukking probeerde te geven aan het opgesloten gevoel dat ik vaak had. Altijd een luisterend oor moeten zijn bijvoorbeeld, en geen ruimte voelen voor mezelf. In het beeld 'Wedergeboorte' zie je de worsteling. Je onttrekken aan de dwingende vorm waarin je gegoten bent, maar waar je je niet thuis in voelt."

[Zaaltekst]

Oorlog en onderdrukking

Hella komt bij het zien van onrecht in verzet. Dit uit zich in schilderijen, boeken en documentaires. Ze komt bijvoorbeeld op voor gelijkheid tussen mannen en vrouwen in de zorg, als ze merkt hoe weinig aandacht de medische wereld heeft voor de specifieke kenmerken van het vrouwenhart. In haar schilderijen over vluchtelingen en

vrouwenonderdrukking wil ze de kracht van vrouwen benadrukken.

Beelden uit recente oorlogen smelten in haar schilderijen samen met beelden uit de Tweede Wereldoorlog. Hella ziet herhalingen van thema's: het verlies van onschuld, het lijden van kinderen. Veel van haar werk is een aanklacht tegen het leed dat mensen elkaar aandoen, toen en nu.

Heden en verleden I, 2022

acryl op canvas

“Dit schilderij moest ik schilderen. Het was een dag nadat Rusland Oekraïne was binnengevallen. Hoe moet dit Oekraïense meisje alles wat ze gezien en meegemaakt heeft verwerken? Hoe moet zij haar kinderen opvoeden? Aan de rechterkant van het schilderij zie je het bekende beeld van Settela Steinbach, het Sinti-meisje dat gefilmd werd toen ze door de nazi's werd weggevoerd naar Auschwitz, vermengd met een vrouw met een hoofddoek. Hoe kan het dat mensen niet leren uit het verleden, en dat haat en wraak nog steeds zo aanwezig zijn?”

Afghanistan I, 2021

acryl op canvas

Afghanistan II, 2021

acryl en olieverf op canvas

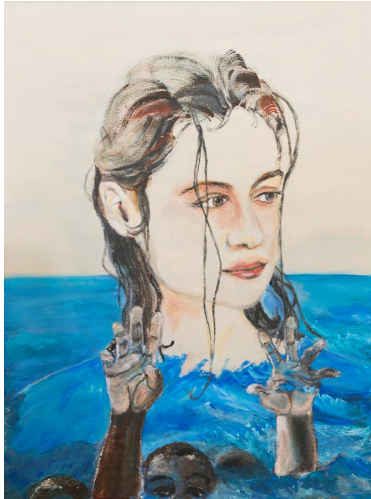
“Deze schilderijen zijn een reactie op de Taliban die de macht in Afghanistan overnam. Vrouwen verloren hun vrijheid en dat maakt mij kwaad. Ze moeten zich bedekken van mannen, die de schoonheid van vrouwen willen verhullen. Maar vrouwelijke vormen blijven zichtbaar. Van onder de burka’s kijken de vrouwen niet weg. Ze zijn krachtig en wenden hun ogen niet van ons af. De rennende vrouw probeert haar kind te redden, maar dat lukt haar niet. Ook daar komt een generatie kinderen in de verdrukking.”

Vluchteling I, 2022

acryl op canvas

“Toen Rusland Oekraïne binnenviel, kwamen er ook Russische vluchtelingen naar ons land. Een verhaal over een Russische danseres inspireerde me voor dit werk. Zij moest vluchten voor de oorlog, omdat ze het niet eens was met de acties van haar vaderland. Hier is het veilig, en kan ze dansen.”

Vluchteling III, 2023
acryl op canvas

Herrijzenis I, 2023
acryl op canvas

“In 2015 werd er een foto van een Syrisch jongetje wereldnieuws. De drie-jarige Aylan Kurdi verdronk tijdens zijn vlucht naar Europa. Het beeld van het

aangespoelde dode jongetje, liggend op zijn buik, schokte veel mensen. Mij bracht het terug naar het moment dat ik onze zoon Jork dood in zijn kinderwagen vond. In het schilderij gaf ik Aylan een beschermengel. We vergeten hem niet.”

Vluchteling II, 2022

acryl op canvas

“In 2022 viel Rusland Oekraïne binnen. We zagen gruwelijke beelden van duizenden vluchtende mensen. Kinderen die de trein in geduwd werden. De nacht na de inval droomde ik dat ik me ergens op een perron in Polen bevond. Omgeven door duizenden mensen die duwden, trokken en schreeuwden. Koffers vlogen door de lucht. Grippende handen. Zwetend werd ik wakker. Voor het eerst realiseerde ik me hoe diep de vluchtangst van mijn ouders zich in mij genesteld heeft. Het raakt me dat de mensen die nu moeten vluchten, die angst vaak ook weer overdragen op hun kinderen.”

Veerkracht, 2024

acryl en olieverf op canvas, borduursel

“Ik begin mijn schilderijen vaak vanuit een beeld dat in mijn hoofd zit. Ik zag de verwoesting in Gaza en wilde de kracht van creativiteit weergeven. Om deze vrouw heen stort de wereld in, maar ze speelt door. Dit werk was aanvankelijk helemaal geen zelfportret, maar dat werd het wel. Creativiteit is voor mij een reddingsboei geweest: tekenen, schilderen, eindeloos vioolspelen, dansen tot ik erbij neerviel.”

Oekraïne III, 2024

olieverf op canvas, stof

Oekraïne I, 2025

acryl en olieverf op canvas, keramiek

Oekraïne II, 2025

acryl en olieverf op canvas, stof

“Tijdens het schilderen van deze werken over Oekraïne moest ik denken aan de meest

kwetsbaren: kinderen en ouderen. Ouderen kunnen vaak niet meevluchten met hun kinderen. Ze blijven liever op hun plek, omdat ze zich verantwoordelijk voelen, bijvoorbeeld voor een boerderij. De situatie deed me denken aan mijn vader die aan zijn vader vroeg om onder te duiken. Mijn opa antwoordde dat hij zou doen wat de Duitsers hem opdroegen. Niet veel later zijn de ouders en zusje van mijn vader opgepakt en in Auschwitz vermoord.”

De tunnel, 2024
acryl op canvas

Meisje met bloem, 2023
acryl op canvas

Opgejaagd, 2025

olieverf en acryl op canvas, hout en keramiek

Uitzicht, 2024

olieverf op canvas

“Beelden voor schilderijen komen in mijn hoofd, waarna ik ze vastleg op het doek. Ik gebruik soms ook mijn keramische werk, waar ik schilderijen mee opbouw. Deze serie werken gaat over Gaza. Ik snap niet dat er zoveel haat en wraak is dat ‘de ander’ niet meer als mens wordt gezien. De beelden van mensenmassa’s bij voedselpunten breken mijn hart. Uithongering als wapen is gruwelijk. In dit schilderij kijkt een Israëliische soldaat naar wat hij heeft aangericht. Vernietiging en vervolging. Hij is anoniem, in uniform en helemaal ingepakt. Maar op zijn borst zie je een kind.”

Voedseltransport, 2025
 olieverf en acryl op canvas, pop

[Citaat op de muur]

“Ik voel me machteloos, maar als ik schilder, hoop ik recht te doen aan onrecht.”

Vertrouwen, 2026
 acryl op canvas, keramiek, stof